

Jozef Emanuel Cubínek, OFM

Martýr živej viery

(*1913 - +1965)

**Obec Oravská Polhora
2013**

Jozef Emanuel Cubínek, OFM ; Martýr živej viery
vydané pri príležitosti 100. výročia jeho narodenia

Spracovali:

Monika Masničáková - Kapičáková,
Ivan Matis, Peter Matis

Publikácia spracovaná na podklade dostupných informácií z archívov v Skalici a Malackách, štátny archív ministerstva vnútra, farská kronika Rabča, informácií zaznamenaných bratom Jozefa Emanuela Cubínka, OFM, Jánom Cubínom nar. 1907 zo dňa 31.3.1983, Paulínou Cubínkovou nar.1932, Annou Gužíkovou nar. 1957,

Judr. František Brezák zakladajúci člen Združenia kresťanských pracovníkov kultúry v SR

Fotky: archív Anton Cubínek, farská kronika Rabča,

LITERATÚRA:

Kováč, A.: **Dva výstrely pri hornom kostole.** Práca, 5.1.1966;

Gajdoš, V. J.: *Slovenskí františkáni.* Galt, Ont., 1976, 8.58-59;

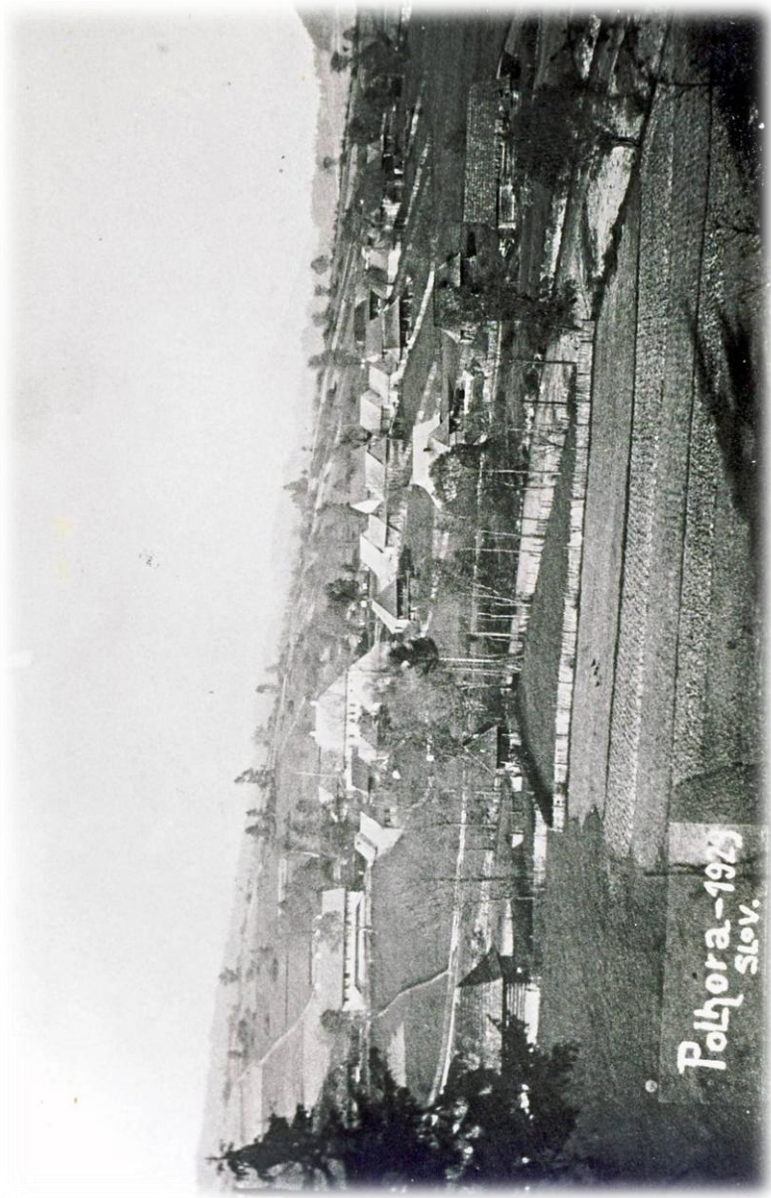
Krupár, J.: **Preklady v predtuche tragickej smrti.** *Katolícke noviny*, r.98, 1983, č. 19; -an-: **Verný až do vyliatia krvi.** *Serafínsky svet*, r.41, 1997, č.8;

Kaňa, S.: **Legenda o pátrovi Emanuelovi.** Bratislava 1997. LKKOS JÁN Letzt.

Obsah

Úvod.....	
Emanuel – s nami je Boh.....	
Blahoželanie žiaka učiteľovi.....	
Literárna tvorba a účinkovanie J.E.Cubínka....	
Doslov.....	

Úvod

V najsevernejšej obci Slovenská, „Polhore pri Námestove“, 13. mája 1913 uzrel svetlo sveta Jozef Cubínek - františkánsky brat, páter Emanuel, ktorého život bol poznačený hlbokým spojením s Bohom – Emanuel- s nami je Boh. Jeho čnosťami boli: chudoba, čistota a poslušnosť. V pokore a skromnosti plynul jeho krátky, no Božou milosťou naplnený život. Kto ho poznal, cítil v ňom Božiu prítomnosť, ktorej lúče lásky a pokoja sálal do svojho okolia.

Svoje duchovné čítanie hlboko preniesol do svojej tvorby, prednášok, či duchovných príhovorov veriacim. Tento nádejný umelec písal pre jednoduchého človeka, ale aj náročnejších čitateľov a poslucháčov. Jeho neľahký život a ponímanie vtedajšej ťažkej doby prenasledovania a utláčania náboženského života, ako aj predtucha jeho tragického ukončenia života sa odzrkadľuje v jeho literárnej tvorbe. Čitateľ sa hlboko ponorí do myšlienok, ktoré majú široký záber a odzrkadľujú vnútorné pocity autora, jeho smútok a žiaľ. Vhĺbme sa do jeho veršov.

Sen (Rozvoj, 12, 1933 – 34,č. 4,s. 21)

Nad ránom zbieleným v slzách večera, noci
a v kvapkách zarosených okien,
po spánku rozorvanom
na oči mi sadol ťažký sen:
že som bol žobrákom
kontrastom šťastných ľudí.
Na kraji cesty z asfaltu
s klobúkom svojím ošúchaným,
s bolestným stonom v hrudi
čakal som v sychravom nečase
na kúšтик porozumenia, na nehu v ľudskom hlase.
Čakal som na teplý pohľad.

Myslel som, že aspoň jedna ruka
hodí mi sústrast' do klobúka.

Šli vôkol starci, mladí, deti
zrýchleným tempom v kroku,
a nepovedali ani vety.
Srdce sa svíjalo v bôli,
v päste sa sovrela ruka,
i plakať horko sa mi chcelo,
keď som sa pozrel do klobúka.
Starší mi hádzali doň
len samé pohrdanie
a deti kamienky, blato,
veď žobrák necíti,
veď on je na to, na to.

Moja odpoveď nebola kliatbou,
len slabým plačom v hrudi.
na pohrdanie ľudí.

Nechal som dary na dlažbe
s palicou, klobúkom,
aby tam zostali,
aby svedčili o podlých srdciach,
ktoré sú tvrdšie ako skaly.

Studený vietor na drôtoch hral,
keď som sa s novým poznatkom
poberal v neznámu diaľ.

Ó, Bože, ak tento sen
raz skutkom stal by sa,
daj silu zniest' ho, silu len.

Emanuel – s nami je Boh

Jozef Emanuel Cubínek, OFM (pseudonym *Jozef Polhoran*)- publicista, prekladateľ, učiteľ, katolícky kňaz. Narodil sa v „Polhore pri Námestove“ (Oravskej Polhore) na severe Slovenska, v dedinke obkolesenej horami krásnej hornooravskej prírody Oravských Beskýd, v údolí pod Babou horou .

Pochádzal z jednoduchej roľníckej rodiny. Narodil sa 13. mája 1913 rodičom Martinovi Cubínekovi a Márii r. Skurčákovej (Vil'ckovej), ako najmladší zo šiestich súrodencov. Matka ho mala v pokročilejšom veku, 53 rokov, preto sa v rodine často zamýšľali nad tým, čo len z neho bude, veď ako sa v biblii píše o vekom pokročilej Sára a Izákovi, Ján Krstiteľ u Alžbety,... – Božia milosť bola s nimi, verili, že aj on bude pre rodinu požehnaním..

V rodine Cubínekovcov mali už päť detí. Najstarší Anton, narodený v roku 1893, sestra Mária, narodená v roku 1895, sestra Anna, narodená 1898, sestra Katarína, narodená 1903 a brat Ján 1907.

Ako najmladší v rodine už od útleho detstva vynikal svojim záujmom o lúčne kvietky, vtáčatka i iné zvieratka – Božie stvorenstvo, ktorým rozumel ako málokto. Prejavoval zvláštnu skromnosť, nebol výstupčivý a agresívny voči nikomu.

Matka ho učila spoznávať Pána Ježiša a vstúpovala mu základné pravdy viery, lebo mal veľkú túžbu najmä po náboženskom poznaní.

Rodný dom pátra Jozefa Emanuela Cubínka.

Jozef Emanuel ako malý chlapec so svojimi blízkymi.

Všetci v okolí si Jozefa obľúbili pre jeho bystrosť a rozumnosť, ale aj jeho rozvážnosť pri svojom počínaní. Radi ho počúvali a trávili s nim čas, či už pri hre, alebo pri práci. Pomáhal pri gazdovke, zapájal sa spolu s ostatnými do každodenných prác. Rodina Cubínkovcov žila ako každá iná v dedine. Chovali kravy, hydinu, pestovali obilie, zemiaky i všetko, čo iní.

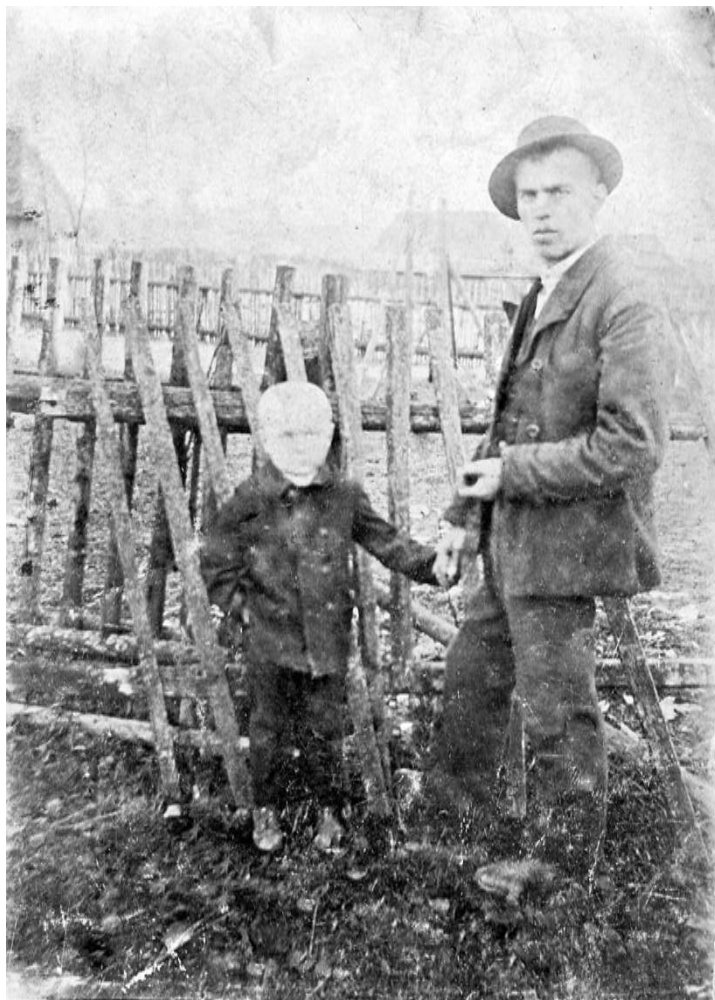

Rodinná fotka so svojimi súrodencami a mamičkou.

Do kostola chodievali do susednej dediny Rabče, pretože v dedine kostola nebolo, iba zvonica v strede dediny, čo bol vlastne iba zvon zavesený na starej lipe, ktorá si už čo to pamätala.

Základnú školu navštevoval v rodnej obci, kde medzi ostatnými vynikal svojou múdrosťou a zvláštnym nadaním, preto v krátkom čase prestúpil do vyššieho ročníka a už po troch rokoch mohol ísť na ďalšie štúdia. Najviac sa tešil hodinám náboženstva, ktoré mali dvakrát za týždeň. Páter katechéta bol často udivený, ako si pamätal všetko z jeho

výkladov, a to aj to, čo nemali napísané v biblických dejinách. Do školy chodil veľmi rád a učil sa usilovne. Pán učiteľ i páter katechéta si obľúbili tohto bystrého chlapca. Jeho spolužiaci si často spomínali na neho, ako sa v škole spolu hrávali a on vyhral nad ostatnými, no výhru si však neodniesol, ale ju čestne vrátil slabším.

S najstarším bratom Antonom pred nástupom do školy.

Jeho najstarší brat Anton, o 20 rokov starší, ktorý mu bol ako otec, začal vážne uvažovať o , či by nebolo dobre dať brata na ďalšie štúdiá, hoci už starší brat Ján navštevoval gymnázium v Levoči. Anton bol jediným vyučeným krajčírom na celej hornej Orave a ktorý bol aj prvým učiteľom v dedine v rokoch 1920-1922, celkom slušne zarábala na vtedajšie pomery, no za štúdiá oboch bratov by to však nestačilo. Školné na jedného študenta mesačne bolo okolo 500,-Kčs. Preto sa po rodinnej porade dohodli, že Jožko pôjde študovať a finančne mu budú všetci pomáhať.

Jozef Cubínek pri koledovaní s hviezdou s kamarátmi.

Po ukončení základnej školskej dochádzky, najmä za nezištnej pomoci brata Antona a sestry Anny vydatej za lesníka Antona Tarčáka, ktorá bývala v hájovni v Mútnom , študoval na nižšom gymnáziu v Trstenej.

Jozef Cubínek ako študent gymnázia v Trstenej.

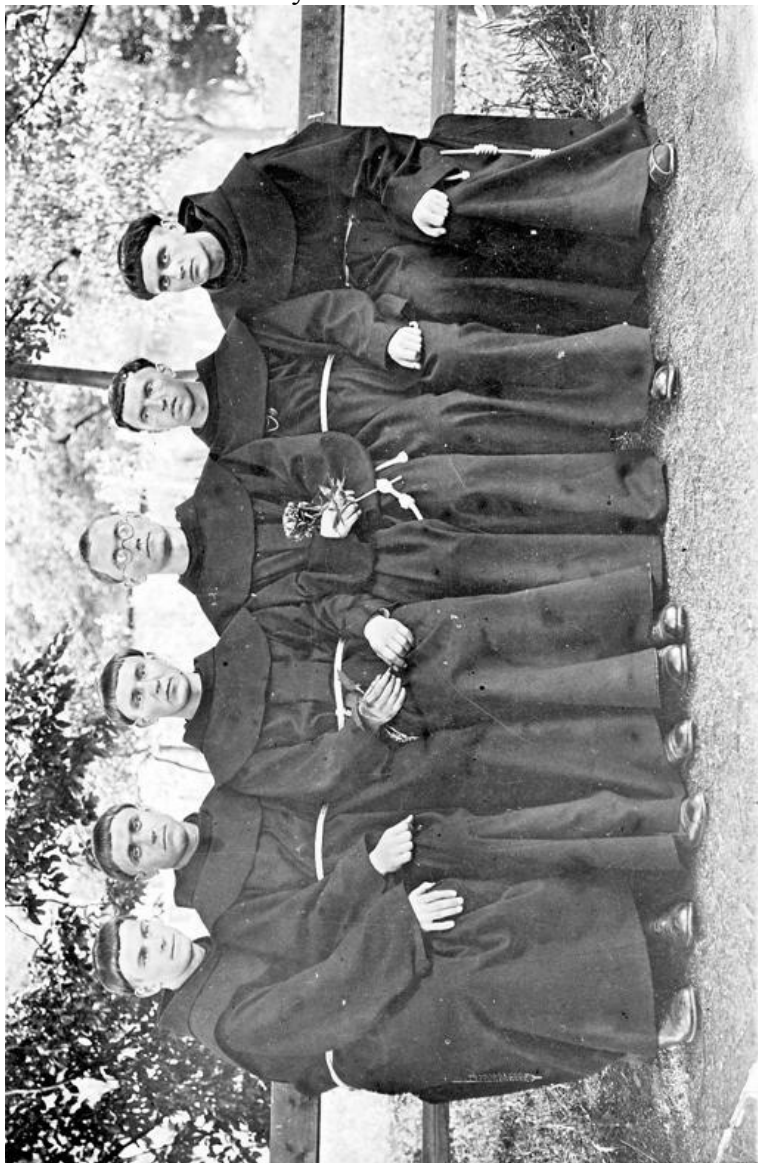
Tam poznal účinkovanie františkánov, čo rozhodlo o jeho ďalšom povolaní stať sa františkánom. Po ukončených štúdiách v Trstenej sa rozhodol vstúpiť do rehole františkánov, čo sa aj

stalo 25.8.1929 v Trnave. Prijal rehoľné meno Emanuel, čo znamená: s nami je Boh.

Po jednoročnom noviciáte ďalší rok pokračoval v štúdiu na gymnáziu v Malackách a štúdium ukončil na štátnom

gymnázium v staroslávnej Skalici, kde zmaturoval v roku 1934.
Celé štúdium ukončil s vyznamenaním.

Fráter Jozef Emanuel Cubínek so svojimi spolubratmi.

Tu sa začal venovať poézii v študentskom spolku „Združenie Dr. Pavla Blahu“. Počas prechádzok po kláštornej záhrade, inšpirovaný Hviezdoslavovými prvosienkami, začal aj on písať svoje prvosianky, plné morálnych a sociálnych motívov vo veršoch i prozaických zložkách. Básnické aj iné literárne prvotiny uverejňoval v dvojmesačníku Prvosianky s podtitulom: Časopis krúžku sv. Bernardína (vychádzal od novembra 1932). Prvosianky mali nečakaný úspech.

Z poetickej pozostalosti frátra Emanuela je vhodné uviesť verše:

*„S brieždením vstáva smútok i súciti...
Dozreli otcom mozole na pracovitej dlani,
večer z nich radosť vyklíči pri detskom štebotaní.
Ťažkým by, ťažkým deň sa zdal,
keby v ňom nebol súciti, iba žiaľ.“*

Poznávame v jeho veršoch básnika, čo už v detstve okúsil biedu, ale k chudobe sa prihlásil opäť, keď sa obliekol do rehoľného rúcha. A pri tom tu nájdeme aj láskavý úsmev i lásku k životu. Tí, ktorí ho poznali, vidia v jeho veršoch obraz jeho najhlbšieho vnútra.

Prvosienky, ktoré prestali vychádzať po maturite a odchode frátra Emanuela, ktorý bol ich redaktorom, na nové pôsobisko v roku 1934, predstavujú osobitnú kapitolu života tvorivého autora, frátra Emanuela, veľkej nádeje slovenskej katolíckej moderny. V jeho poézii nájdeme protiklady /napr.: „*Zatlieskal priestor nemý...*“/, ktoré si získavajú epiteton hybnej páky modernej poézie a nachádzame v nej aj korene slovenského neskoršieho surrealizmu.

Poetovi Emanuelovi Cubínkovi možno vyčítať len jeho neuveriteľnú františkánsku skromnosť, že svoje verše nevydal

knižne. Zostal
tak nezaslúžene
utajeným
básnikom –
priekopníkom
slovenskej
Katolíckej
moderny,
o ktorom nevedel
takmer nikto.

Maturita (Rozvoj, 12, 1933 – 34, č. 9, s. 13)

*Maturita,
sen dodrúzganych dní
o tichom, striebornom šere,
tieň rozpálených chvíľ,
okná a dvere.*

*Maturita,
zelený strach pri odpovedi,
kliatby a búrka.
Úsmev, čo zvonil nedávno ešte
zronený v kúte sedí
a slnko darmo žmurká.*

*Hotové.
Oknami starosti pozerajú
a jedna ťažko vzdychá.
Ktosi úbohý, malý,
menší jak vlani
namaľoval otáznik do ticha
z jedného reprobovaný.*

*Maturita
macošsky vykoplá najmenšie deti
v plesnivej atmosfére
a zatvorila okná i dvere.*

Pre vynikajúceho maturanta bola cesta do veľkého sveta poznávania otvorená. Predstavení ho poslali na štúdium teológie do Bratislavy, na teologickú fakultu, ktorá sa v tom čase menovala „Bohoslovie Provincie Najsv. Spasiteľa Rádu sv. Františka. Z rozhodnutia vyšších cirkevných úradov bola začlenená do novootvorenej teologickej fakulty

s pomenovaním „ Československá štátna katolícka bohoslovecká fakulta v Bratislave“.

Tu sa zapojil do študentského krúžku sv. Bonaventúru, ktorý stal základňou na vydávanie časopisu „Františkánsky obzor“. P. Emanuel sa stal jeho prvým redaktorom 1935. Redigovanie časopisu – popri náročnom štúdiu teológie – frátra Emanuela značne unavovalo, často spával len 2 až 3 hodiny. Do časopisu prispieval eticko – sociálnymi článkami, no najväčšiu pozornosť upútal svojou poéziou, ktorú sporadicky publikoval aj v iných katolíckych časopisoch. Jeho básne sú hlbokými meditáciami nad radosťou a žiaľom, nad smútkom i súcitom.

*„Umelec hral a ja som videl iba radosť a žiaľ nežne sa
chviet' na rozospievaných strunách...
Umelcovi do daru zatlieskal priestor nemý,
nad horou bolestne zlomeným krídlom zamával vták a musel
k zemi“* (Františkánsky obzor I 1935).

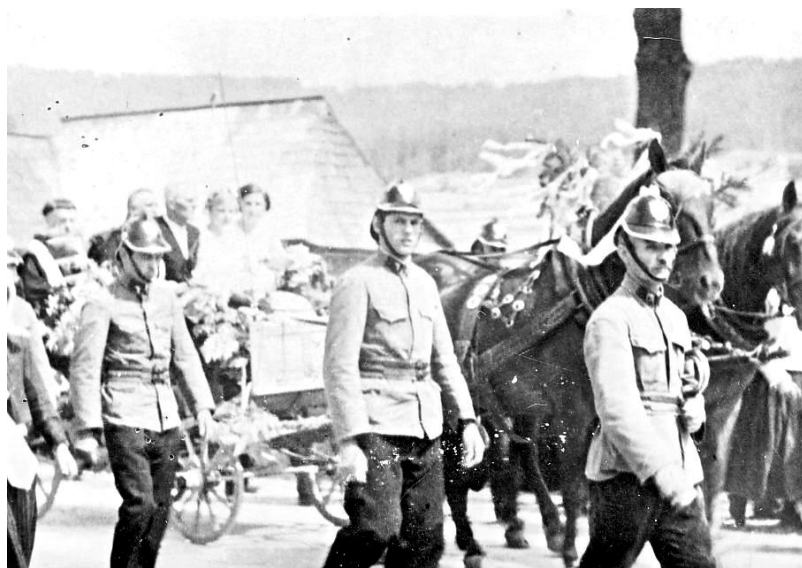
V tomto období v priaznivých zahranično-politických pomeroch pre našu republiku sa naskytila pre našich študentov možnosť študovať aj na zahraničných univerzitách. Túto možnosť využil aj Emanuel, ktorý sa v roku 1935/36 dal zapísať na Záhrebskú teologickú fakultu, kde sa naučil chorvátsky a taliansky jazyk. Tu počul aj slová rodného jazyka, keď stretol pátra Antona Rufina Ruffa, františkána, ktorého rodičia pochádzali z Polhory a rodnú reč si zachovali. Stali sa dobrými dlhoročnými priateľmi.

Významným, dlho očakávaným dňom v živote frátra Emanuela Cubínka sa stal 29.jún1937 , kedy bol vysvätený za kňaza. Kňazskou vysviackou sa z frátra /rehoľného brata/ stal páter /duchovný otec/ Emanuel, ktorý svoj život natrvalo spojil s rehoľou svätého Františka z Assisi. Svoju kňazskú službu od prvého dňa vykonával veľmi zodpovedne.

Primície pátra Jozefa Emanuela Cubínka vo svojom rodisku.

Primiciant Jozef Emanuel Cubínek so svojimi najbližšimi, dole s bratom Antonom a Jánom.

Primičnú svätú omšu slávil 7. Júla 1937 vo svojom rodisku a to vo farskom kostole v Rabči, za účasti veľkého počtu veriacich z farnosti i okolia, nakoľko to bola veľká udalosť v rámci celej rabčianskej farnosti, do ktorej vtedy patrili dediny Rabča, Sihelná a Polhora, ba i celej hornej Oravy. Polhora v tom čase nemala svoj kostol, iba kaplnku, ktorá slúžila na pobožnosti a sväté omše v nedele a sviatky. Takéto výnimočné udalosti, ako boli primície, boli hlboko duchovne prežívané v úprimnej náboženskej zbožnosti veriaceho ľudu. Duchovným správcom vo farnosti Rabča bol vtedy Vdp. Ján Kecera, na obr. aj vdp. páter Rafael Fidrík, ktorý predniesol skvelú a pôsobivú kázeň, kde vyzdvihol heslo: „Per erucem ad lucem“ - "Križom na svetlo."

Orava dáva nových pracovníkov na pole opravdivej kultúry a osvety

Horné Naštice na správnej ceste

Kraj pod Pílskom a Babiou Horou v Orave prežíva závan nových dní, lebo zrodil nových pracovníkov, ktorí pôjdu za pluhom po otcovskej roli, aby vyorali kus lepšej budúcnosti. Ahoj, tento kraj Pílska a Babej hory v nedeľu 27. júna a 4. júla sa rozplýval v radosnom nadšení, lebo sa dožil slávnosti, ktoré nielen že sú zriedkavé, ale vôbec ich ani krónika najstaršieho dáta toho kraja nezaznamenala. Túto príležitosť využil rabčiansky farár vdp. kanonik Ján Kecera a rozvíjal činom a slovom takmer celú hornú Oravu. Obrovské zástupy zbožného oravského ľudu prišli do Rabče na primície.

Vdp. kanonik šiel ako manuduktor pre primiciantov dp. Emanuela Cubinka a dp. Štefana Luscaňa do ďalekých filiálok, výše 8 km vzdialených, aby ako cirkevný reprezentant odňal primiciantov rodičom a uviedol ich do veľkolepého farského chrámu.

Slávnosti sa zúčastnili msgr. dr. Ján Ferenčík, rektor vysokéj školy bohosloveckej v Spišskej Kapitule a vdp. páter Rafael Fidrík, gvardián v Hlohovci, ktorí vo svojich skvelých a pôsobivých kázňach vyzdvihli heslo: „Per erucem ad lucem“.

Slávnosti sa ukončili skromnou hostinou. Pri týchto slávnostiach pocítili svojou prítomnosťou primiciantov verejný notár dr. Dezider Polčík s rodinou, Ferko Skyčák, bývalý poslanec, Ferko Skyčák, prof. filozofie, okolití kňazi a iní vzácni hostia. Zdravice odzneli v smysle nežestnej práce

za Boha a národ. Treba prizvukovať ešte prejav manuduktora vdp. kanonika Jána Kecera, ktorý dojmavým slovom pozdravil primiciantov.

V Orave okrem týchto primícií boli ešte v Rabčiciach, kde svoju prvú sv. omšu obetoval Bohu Jozef Brenkus, v Lokci Jozef Banas, v Dilhej n. Oravou Peter Korbeľ. Orava dala tohto roku cirkvi katolíckej 10 kňazov, ktorým prajeme v ich ťažkej a zodpovednej práci mnoho milosti Božej.

*

V nedeľu 11. júla pristúpil v Horných Našticiach prvý raz k oltáru Pána dp. Štefan Skorec, salezián. Teologické štúdiá dokončil v Juhoslávii. — Po odobierke v rodíčovskom dome krásne sriadený sprievod pohol sa k poľnému oltáru. Rukovodičom novovysväteného bol msgr. dr. Jozef Tiso a slávnostným kázateľom dp. Bokor, riaditeľ saleziánov v Bratislave, ktorý v krásnej a dojmavej kázni vyzdvihol zástoj kňaza-saleziána. Počas sv. omše účinkoval apevokol miestneho SKM. Po slávnostných bohoslužbách a požehnaní bol spoločný obed, na ktorom pozdravili primicianta dr. J. Tiso, dp. I. Kutíš, dr. Bokor, dp. I. Branikovič, starosta obce Š. Hedera a príležitostnú báseň predniesol mladý roľník J. Škvarčina. Pani Országhová nasbierala 215 Kčs na stavbu saleziánskeho ústavu a kostola na Dornkappli (Bratislava). — Primiciantovi prajeme veľa Božieho požehnaní a jeho ťažkom poyolaní.

Článok v novinách Slovák č. 155 zo dňa 14.7.1937.

V roku 1939 zložil páter Emanuel skúšku pre katechéto, ktorá ho oprávňovala vyučovať rím. kat. náboženstvo na gymnáziách a stredných školách.

V školskom roku 1939/1940 vyučoval na gymnáziu v Skalici ako profesor náboženstva a o rok neskôr už ako riadny profesor náboženstva, talianskeho jazyka a literatúry až do konca školského roku 1946. Vyučovať taliansky jazyk ho oprávňovala zvláštna skúška na Dekanstve filozofickej fakulty Slovenskej univerzity v Bratislave s veľmi dobrým prospechom.

Jeho bývalí študenti spomínajú, že preň bol charakteristický večný odzbrojujúci úsmev, ktorý stratil len pri mimoriadnych situáciách. Spolu s neformálnym prístupom si vedel získať svojich študentov. Bol nevýslovné láskavý, ľudský i rozvážny, nezaujatý, v kritike vedel byť zdržanlivý. Vzorom trpezlivosti, pevnosti vo viere a pracovitosti mu boli svätý František z Assisi a svätý Anton z Padovy. K týmto ideálom sa snažil priviesť aj svojich študentov. Považoval za dar z neba, že mu bolo umožnené vyučovať, kultúrne a morálne formovať mladú nastupujúcu generáciu.

So študentmi rozvinul širokú činnosť predovšetkým v rámci spolku sv. Antona, v ktorom sa pestovala literatúra, najmä poézia a dramatické umenie. Nacvičoval celý rad divadelných hier, prevažne s rozprávkovými námetmi, z ktorých najvydarenejšie boli „*Radúz a Mahuliena*“ od Ľudovíta Žellu a „*Sklená stena*“ od pátra Rudolfa Dilonga.

Medzi študentmi bol veľmi obľúbený o čom svedčia aj slová jeho študentov z čias jeho pôsobenia na týchto školách:

„*Legenda o pátrovi Emanuelovi*“, ktorú napísal jeho žiak Jaroslav Kaňa, 1997 Serafin;

**Blahoželanie žiaka svojmu profesorovi k 37. narodeninám:
J+M+J L.J.Chr.!**

Milý veľadôstojný pán profesor!

*Všetko krásne, všetko jasné na Orave je,
Keď napadá sňahu veľa, sú i záveje
A pani- zima- veľká umelkyňa všetko tmavé zakryje.*

*Veľkú radosť majú deti, ihrajú sa vesele.
Zdravé sú. Veveričky tie zas v lese
Vystrájajú. V sňahu robia kotrmelce, - tunele.*

*No, Oravienka chudobná, hádam ešte krajšia je,
Keď už z jari puknú ľady, zmiznú záveje
A sniečko sa na ňu pekne milo usmeje.*

*Zo západu z juhu vlahý vetrik zaveje,
Kdesi na pokraji lesa hrdlo kosa plesá, hrdlička si v klietka
cukruje
a prsia ľudské vtedy, ---divné---teplo---zaje!*

*To príroda – matka pripravená je. Plná túžby, plná lásky je,
od horúcich bozkov slnka chveje sa a šťastná je,
z vôle Božej že zas, ---nový ---život --- daruje!*

*Mocou svojho kúzla v máji priamo čaruje,
keď do biela pooblieka všetko stromovie,
na Orave hlavne hrušky, - jablone.*

*Usilovných včielok všade plno je,
Ich bzučaniu a i práci Oravan sa raduje.
Veď mu to tak dobre padne, nervy tíš, - šanuje.*

*Keď po práci v nedeľu si trocha oddych venuje,
Za tie všetky sebamenšie dary ďakuje.
Lebo vždy len veľmi skromný, - vd'ačný je.*

*No vďačnosť svoju v prvom rade Pánu Bohu venuje.
Modli sa a spieva k chvále Panny Márie,
Najmä teraz, keď mesiac máj vládne, - kraľuje*

*No a máj, ako vždycky i teraz aj, pre Vašich ctiteľov ešte
milším je.*

*Za to, že im pripomína, --- Vaše --- zrodenie---,
Pred 37. Rokmi, --- na Orave --- v Polhore!*

Len to jedno pán profesor, ako Vám, tak aj nám ľúto je.

Že to srdce Mamičkinu Vám už dávno nebije ----

*Že sa s Vami nepoteší, že sa s vami nepodeli o starosti
vzájomné!*

A tak dobré, - a tak nežné muselo byť srdce jej! A vari nie?

*Ja myslím, že hej! – Keď to vaše kňazské srdce frant. Nesie
znaky podobné!*

Čo akiste len, - hlavným príčinením Vašej vzácnej Matky je.

Vďaka Jej! I všetkým matkám, koľko ich len bolo, - je,

za to čo si vytrpeli v svojej ťažkej hodine

a čo len sám najlepšie, - milý Pán Boh vie!

Vďaka Vám, Vy matky Oravanky za tie veľké obete,

čo ste Cirkvi synov dali za pastierov oviec Slovače,

*lebo je Vám dobre známe, že nie iba na Orave rastie mnoho
bodľače ----*

Ach kiež Bože dobrý Bože, v tej ich kňazskej moci je,

spáliť všetku bodľač sveta až po korene

a zasiatie dobrých semien nech je tebou požehnané. Amen.

Staň sa ó Pane.

A ty drahá Božia matka na moravskom svätom Hostýne,

*zadrž blesky tvojho syna, keď nás azda ťaží vina a nech si ho
v srdci radi hostíme
a ochraňuj nás pred Tatármi - nepriateľmi, o to vrúcne
prosíme!*

*Lebo aj tak na tom svete často sa stane a je,
že nám neraz v jednom vreci a možno i v jednej veci príde
dobré – zlé,
tak ako tá ruža nebyva bez trnia, - samozrejme je!*

*Pravda tváriť máme sa vždy iba blažene
i keď niekde v kútiku si srdce plače. – žaluje,
však! Nechajme ho, --- nech si plače --- veď ono zas
prestane!!!*

*Veď život náš, kvapka v mori, ako skúška zlata v ohni nič iného
nie je.
Tu sa iba skúsiť ide sila lásky v utrpení, - v pokušení pevnosť
vôle
a tá sa lebo v ocel' zmení, - alebo sa celkom zláme!*

*A aj keď P. Boh ako sľúbil knôt, čo zháša nedohasí a trst'
nalomenú nedoláme,
my mu dajme, čo mu patrí, srdce naše ponížené, - verné,
dajme Mu ho ochotne a smelé, - a čo hlavne, - dajme mu ho -
celé - !*

*Veď ako tá ryba chytená do siete túži po vode a vtáča v klietke
po slobode,
tak aj každé srdce ľudské, či zločinca, či je sväté, ako dobre
vieme,
dokiaľ nespočinie v Bohu, - nešťastné je, - nespokojné!*

A po príklade Otca nášho Jána z Boha, ktorý apoštolom lásky je

a čo svojím hlasom milým na nemocných z rána volával tak dojemne:

„Bratia milí, chváľme Boha, je čas kedy vtáctvo chváli Stvoriteľa! „ I my čiňme podobne.

A nebáť sa dôverovať Láske Božej cele, na to pamäť vždycky majme.

Za Františkom – miláčikom, - za Škovránkom Božím pozerajme hore, ---

tak dlho, --- kým srdce naše nezabudne --- ozývať sa v tele! ---

Všetko krásne, všetko jasné na Slovensku je, aj keď nieto ani slnka, ani sňahu, ani líky kvetnatej, ale zato máme vedomie,

že nás chváli kedy – tedy, --- naše dobré --- svedomie !!!

No ešte krajšie bude a to večne zostane,

keď sa naše uskutoční --- s l á v n e ---vzkriesenie ---!!!

A my sa všetci oslávení, pán profesor, - zídeme!!! A či azda nie?

Končím svoje prosté verše a že mi ich rozum horko ťažko kreše, to si l. domyslíte.

Len o jedno prosím, o MEMENTO ešte nech sa aspon v tomto smere n.l.s Vami stretne,

no, i vopred viem, že nám to urobíte, že sa za nás pri SPOMIENKE vrúcne pomodlite.

Významným rozmerom Cubínkovej, no pre blaho národa plodnej činnosti bola práca kronikára. Počas teologických štúdií v Bratislave viedol kroniku františkánskeho kláštora. V skalickom kláštore bol historiografom, čoho stopy vidno v kláštornej kronike, kde starostlivo zapisoval udalosti od roku 1933, s prestávkou až do júla 1946 a v rokoch 1940 – 1942 viedol dokonca aj kroniku mesta Skalice.

Interiér skalického kostola.

U svojej sestry Anny v hájovni v Mútnom.

Byť pustovníkom

rg. Skalica (Rozvoj, 12, 1933 – 34, č. 4, s. 21)

J. E. Cubínek

*Zobjímať ešte drahých,
povedať s Bohom známym,
umlčať srdca plačúci hlas,
zotrieť si sklamaná slzy,
pobožkať roľu, les i laz,
opustiť mestský ruch
a potom odísť navždy
na sever, alebo na juh.*

*Vyhľadať horstvo opustené
s jaskyňou v skalnom lone
a drsným, tvrdým životom
zaháňať mračná, tóne.
Do steny chladnej napraviť
jedine resonátor*

*naladený na Boží hlas
a takto volať do duše
deň biely, radosť, svetlo, jas.*

*Večerom na vrchol hory vyjst',
spomínať trpké časy,
sklamanie, krivdy, klamný sen,
ktorý mi vniesol v dušu blen.
Spomínať ľudí mnohých
i svoju slabosť ako nič
a všetkým, všetkým odpustiť.
Zabudnúť, odpustiť viny,
a skrušiť, zmrviť, zomlieť seba
na drobné odrobiny.*

Po skončení hrôzostrašnej II. svetovej vojny, ako kňaz a rehoľník sa stal trňom v oku „mocipánom“, súdruhom hlásajúcim pokrok. Známy bol výrok vtedajšieho miestneho predsedu cirkevného úradu, že: „Cubínek je málo kultúrny“. Tak sa mohol vyjadriť len nekritický fanatik, ktorému úrad dal i rozum. Žiaľ nebol to ojedinelý prípad rýchlokvaseného štátneho úradníka a tak výsledky ich satanskej protináboženskej nadpráce prerodu národa do tzv. šťastného sveta ateistického socializmu budeme ešte dlho šanovať...

V júli 1946 musel opustiť Skalicu a odísť do kláštora františkánov v Malackách, kde účinkoval na poštátnenom františkánskom gymnáziu ako kvalifikovaný katechéta až do jari 1950, kde dosiahol, že všetci žiaci chodili na náboženstvo, ktoré už vtedy bolo nepovinným premetom. Neskôr súdruhovia nahradili náboženstvo hodinami marxizmu-leninizmu. Neprijemnosti nastali, keď žiakom rozdal sväté obrázky, čo bolo vždy dobrým zvykom katechétovej, no súdruhov to privádzalo do zúrivosti.

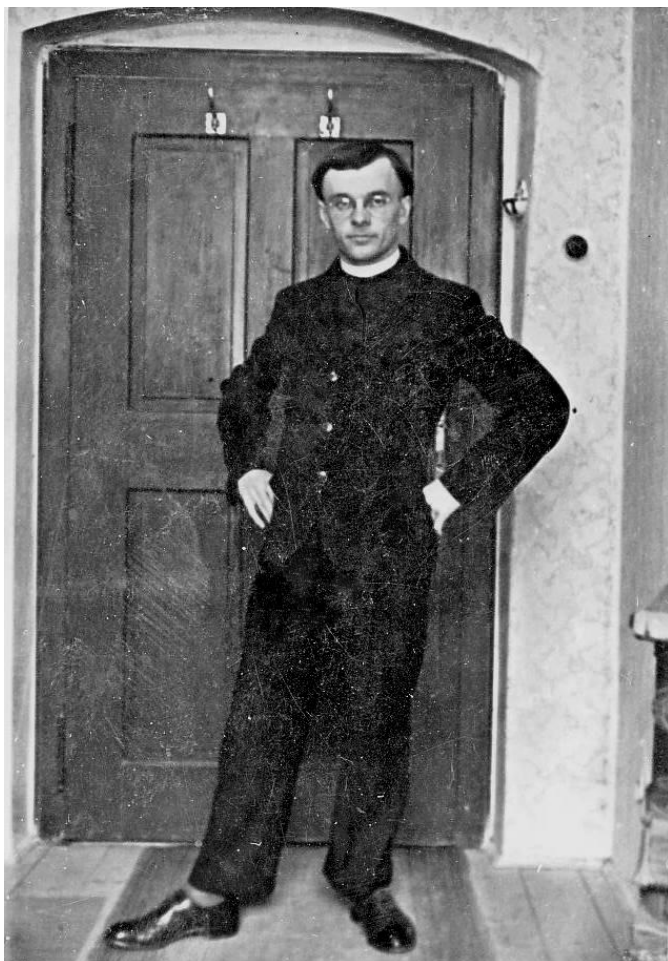

Nad rehoľami sa zaĉiatkom marca 1950 zaĉali zaŕahovať mraky ateistického prerodu spoločnosti, boja triednej nenávisťi. Do kláštorov vtrhli v noci z 13. na 14. apríla 1950, známej ako „Barbarská noc“ vyzbrojené komanda milicionárov a SNBákov a v mene zákona odvádzali rehoľníkov preĉ, do sústredovacieho kláštora v Jasove. Odtiaľ niektorých odviekli do Podolínce, Pezinka a mladých novicov „expedovali“ do mládežníckej brigády na Púchovskú priehradu, kde sa mali ĉinorodou prácou prevychovať na budovateľov socializmu.

Koncentrácia takéhoto množstva rehoľníkov a to aj vedomostne a mravne vysokých kvalít mala tú výhodu, že sa takéto improvizované komunity duchovne zocelili. Postupne zaĉali internovaných rehoľníkov prepúšťať – mladších na predĺženú základnú vojenskú službu v povestných útvaroch PTP, niektorých starších po pohovore aj do civilného života. Pátrovi Emanuelovi navrhli, aby ďalej pôsobil ako „svetský“ kňaz s tým, že hneď po povolení rehoľného života vstúpi medzi bratov františkánov. Ten čas ĉakania sa predĺžil na dlhých-predlhých štyridsať rokov duchovného temna prenasledovania kňazov a horlivých veriacich.

Ešte v tom istom roku, po krátkej zdravotnej dovolenke, bol so súhlasom štátnej správy na návrh najdôstojnejšieho biskupského úradu, a to Teol. Dr. Ambrózom Lazíkom preradený do pastoraĉnej práce, do funkcie správcu rím.kat. fary v Skalici.

Cesta pátra Emanuela teda viedla na faru do Skalice, kam sa vrátil už tretí krát. V meste, ktoré mu tak prirástlo k srdcu sa cítil ako cudzinec medzi ľuďmi, ktorí ho oddávna poznali, no zrazu sa mu radšej vyhýbajú. Ten statoĉný, trpezlivý a vytrvalý dobrák akoby strácal životný optimizmus. V tejto funkcii viedol veľmi skromný život i keď nenosil františkánsky habit. Bol si vždy vedomý svojich veĉných sľubov: chudoby, poslušnosti a ĉistoty. No predsa v oklieštenej funkcii „svetského“ správcu fary poĉtivo vydržal viac ako desaťroĉie.

Keďže ako kazateľ dobre štylistický a patetický prednesených kázni, bol známy v širokom okolí, najdôstojnejší biskupský úrad mu ponúkol funkciu exhortátora pre vedenie duchovných cvičení a to spočiatku len pre kňazov trnavskej diecézy a neskôr i pre ostatné diecézy. Túto zodpovednú úlohu prijal, hoci vedel, že je spätá s namáhavou prácou. Pracoval ako exhortátor duchovných cvičení kňazov v charitných domovoch v Piešťanoch a Dolnom Smokovci.

Pokiaľ to bolo možné navštevoval svoje rodisko, Polhuru, svojich súrodencov i hroby svojich rodičov.

Kaplnka sv. Jozefa robotníka v Oravskej Polhore.

S obľubou podnikal prechádzky i túry na blízke hory. Priatelil sa s tunajším kňazom Vdp. Bernardom Pančim spolu slúžievali sv. omše v tunajšej kaplnke.

Kaplnka v Oravskej Polhore zasvätená Božskému Srdcu Ježišovmu.

Chodieval rád na hríby i blízky salaš pod Babiou horou na Jesenickej holi.

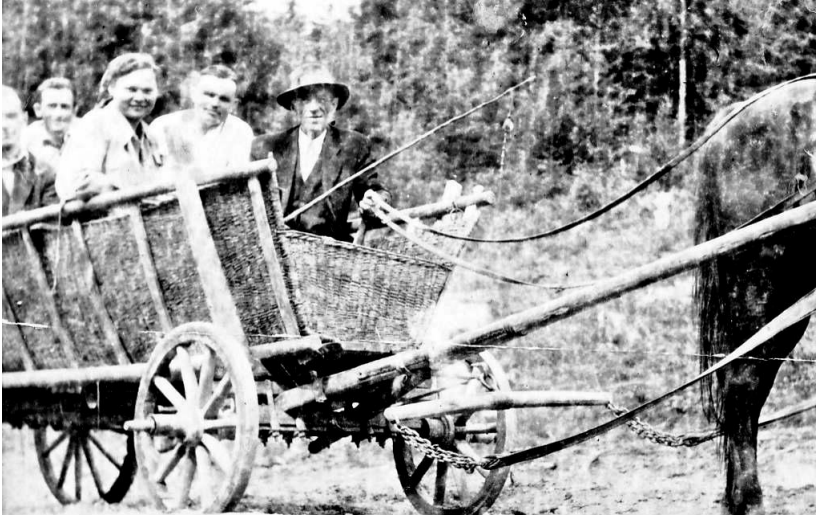
Pri chate Slaná voda.

V niekdajších kúpeľoch Slaná voda.

S bratom Antonom na konskom záprahu prekonávali dostupné terény..

Pri túre na Babej hore.

Cestou od Hviezdoslavovej hájovne, niekedy aj s bohatým úlovkom hribou.

Časté cestovanie a táto práca ho veľmi vyčerpávala, až sa jej v roku 1953 zriekol a venoval sa len pastoračnej činnosti a prekladaniu. Korektorská a upravovateľská práca si vyžadovala časté cestovanie do Bratislavy, preto požiadal o bližšie miesto k Bratislave. A tak dostal miesto vo Svätom Jure pri Bratislave.

Na novom mieste to nemal ľahké. Združstevňovanie a násilné ideologické prerábanie pracovitých juranských roľníkov a vinohradníkov dosť výrazne zdeformovalo náboženský život v obci s tak krásnou stáročnou kresťanskou tradíciou. Procesie k svätému Urbanovi – patrónovi vinohradníkov ustali, ľudia zastrašení a bažiaci po vidine kariéry začali menej praktizovať svoj náboženský život. Čím viac bol páter Emanuel osihotený, tým viac sa upevňoval jeho vzťah k Bohu. V osamotení písal meditácie a úvahy. Kázne si vždy veľmi starostlivo pripravoval, no keď začal hlásať slovo Božie, z úst mu zrazu

improvizovane vychádzali nové múdre myšlienky, ktorými vedel upútať svojich verných poslucháčov – farníkov. Čudovali sa, že taký útlý človek svojim sýtym hlasom vie zaplniť celý chrám. Pre slabé finančné príjmy, z ktorých značnú časť rozdal, nestačil vydržiavať domvedúcu. Stravoval sa podľa príslovia – čo si navaril, to si aj zjedol, a to sa aj pripísalo pod jeho zdravie. Mal okolo seba najbližších spoľahlivých spolupracovníkov a to kostolníka a rektora. K malej komunite pribudol najstarší brat pátra Emanuela, už dôchodca Anton, ktorý sa mu postaral o domácnosť a malú záhradku. Neskôr sa osmelili aj iní farníci, ktorí chceli bližšie spoznať svojho pána farára. Veľké sympatie mal u detí, pre ktoré mal vždy naporúdzi milý úsmev, pohladenie po vlasoch a aj cukrík, ktorým ako tak nahradzoval nedostatkové sväté obrázky. Veľkým zadosťučinením mu bola z roka na rok zvyšujúca sa

účasť
prvoprijímajúcich
dietetok.

Brat Anton mu chodieval pomáhať do záhradky, na obrázku s Johanou r.Hajdučákovou.

A Ty! Anton, i keď ťa má
táto práca prechádza a
dodá chabí zdravie, práca ťa
na chvíľ takisto pekných veku.
Dobrá by mal ťa na starosti.
obnoviť svojí zdravie i nás bra-
tra, o ktorých ťa sa staral tak,
aby by sa mohol vedieť aťi vtedy
štedr. Práve ťa i mávať staro-
strádanie i biedy po 1. a 2. mi-
stovej vojne. No práca ťa ťa
vedel poskytnúť nad to, čo ťa
pohybovať. Keď ťa privedie i
práca, ktorá ťa má, i keď ťa
vedel povedieť ako my. Keď
ťa nastane 3-4 roky i fun-
kciu práca i v tomto fun-
kciu ťa o stopku

pracovník (subjektom) dlhší
vtedy.

Na túto Tvojú neduodeniatku
si si ide väčšiu túto prameň.
I ma je doba príležitosti
k tomu, aby ťa ťa ťa ešte
niekedy pekné privedie sa ťa,
čo ťa ťa ťa ťa ťa ťa ťa
vykonal.

Keď ťa ťa ťa ťa ťa ťa ťa ťa
nášiel a keď ťa ťa ťa ťa
dostal ťa ešte aspoň dlhší
10 rokov a Tvoj zvrátenie
je i ťa, ktoré popísal
čas a ťa ťa ťa ťa ťa ťa ťa
vyroná aspoň na dva, aby
ťa ťa ťa ťa ťa ťa ťa ťa
často prešiel o radosti a

Z korešpondencie bratovi Antonovi pri príležitosti jeho narodenín.

Počas svojho pôsobenia v týchto farnostiach bol vplyvom politického režimu sledovaný štátnou bezpečnosťou, preto musel byť veľmi obozretný. Po jednej veľmi vydarenej birmovke, ktorej sa zúčastnilo množstvo veriacich aj z okolia, dostal od istého funkcionára národného výboru výstrahu. Predstava, žeby ďalšia fara ostala prázdna – neobsadená ho desila, vediac, že bolševici v takých veciach nežartujú. Neostávalo mu nič iné, než naďalej žiť utiahnuto, spoliehajúc sa na biblických tajných učeníkov.

Posledné Vianoce vo svojom krátkom, avšak pre spásu duší i kultúrny rozvoj národa naplnenom živote, prežil zadumaný. Polnočnú

odslúžil dôstojne s prívetivou tvárou. No veriaci si všimli jeho nepokoj i náznak reči, že sa niečo deje. Záhadne slová pátra Emanuela zahľadeného na blízky Šúr: „Nevieme dokedy tu budeme, život je svojim spôsobom zložitý...“ nedali pokoja jeho blízkym spolupracovníkom a premýšľali, že urobia bezpečnostnú signalizáciu na fare. Onedlho, v noci z 30. na 31. decembra 1965, bol zákerne zavraždený profesionálne cieľeným výstrelom zo služobnej pištole ČZ kalibru 7,65. Dvoma výstrelmi ukončil vrah jeho šľachetný život. Slovensko tak na sklonku roka 1965 navždy stratilo vynikajúceho kňaza-rehoľníka, priekopníka praktického ekumenizmu, talentovaného básnika, obľúbeného pedagóga, morálnu autoritu, skromného, no hrdého syna Oravy.

Predpokladá sa, že hlavným dôvodom tejto vraždy bolo jeho zásadné odmietnutie spolupráce s vtedajšou štátnou bezpečnosťou. Zrejme išlo o zastrašujúcu a propagačnú vraždu tých, ktorí chceli utlmiť aktivity utláčanej cirkvi. Prípadozostal nevyšetrený.

Vo Svätom Jure, popri krásnom Vianočnom čase, lúčili sa všetci so svojim duchovným otcom Pátrom Jozefom Emanuelom Cubínikom.

Pohreb bol 4.januára 1966 vo Svätom Jure. Zosnulého pátra z uložili do rakvy vo františkánskom habite, našiel sa aj jeho krásny povraz s tromi uzlami – korda. Tie františkánske uzly svedčili o dobrovoľnej vernosti, čistote a chudobe pátra Emanuela, ale aj o toľkých prekážkach, čo mu život nastavil do cesty.

Pochovával ho Dr. A. Lazík, trnavský biskup pri hornom kostole. Na pohrebe sa zúčastnilo vyše 200 kňazov a zástupy veriacich zo Záhoria a Bratislavy.

Na žulovom pomníku , ktorý mu venovali Jurčania je tento text: *P. E. Jozef Cubínek OFM, miestny duchovný správca fary od r. 1960, zomrel rukou vraha 31.12.1965, ako 53 ročný.*

Nech odpočíva v pokoji!

Veriaci vo Sväto Jure dodnes zdobia jeho hrob kvetmi.

Keby s' tak žila

Mamička

*dnes nenávidím krutých hrobárov,
čo Tvoje srdce skryli do hlíny,
v studený rov.*

*Keby s' tak teraz prišla ku mne,
moje znavené oči a líca
by Ti snád' povedali,
že som vyhasla voskovica,
alebo ospalý.*

*Keby s' tak teraz prišla ku mne,
a pohladila moje čelo,
možno, že studený obväz
priložiť by sa Ti chcelo*

*Keby s' tak teraz prišla ku mne,
zvlhla by Tvoja hrud'
slzami človeka, ktorému s' iba
do diaľky zavolala
posledné „s Bohom bud!“*

g. Malacky

Literárna tvorba a účinkovanie J.E.Cubínka.

Nadanie, organizačné schopnosti a talent pre literárnu tvorbu prejavoval ako študent v činnosť novozaloženého samovzdelávacieho krúžku v Trstenej pomenovaného po trstenskom rodákovi **Martinovi Hattalovi** ako jeho predseda. Už v Trstenej tvoril a súčasne spolužiakov nabádal k písaniu básničiek ba i noviel. Medzi spolužiakmi sa usiloval o to, aby si osvojili správnu výslovnosť, ktorá v oblasti hornej Oravy robila ťažkosti z dôvodu krátkej výslovnosti zaužívanej v nárečí. Literárne činný bol aj v Skalici, kde redigoval študentský časopis **Prvosienky**. Jeho básnické prvotiny uverejňoval aj študentský časopis **Rozvoj**. Začiatkom r. 1935 začal vychádzať časopis **Františkánsky obzor**, ktorého prvým redaktorom bol J. E. Cubínek. Prispieval doň básňami i prózou s esteticko – sociálnou tematikou. Jeho básne a štúdie boli uverejňované aj v časopisoch **Kultúra**, **Pútnik cyrilometodejský**, **Plameň** a iné.

Ako študent písal do študentských a náboženských časopisov. Katolícke noviny uvádzali hlavne diela katolíckej spisby (J. Andrič, M. Božic, V. Deželic, G. Papini, A. Manzoni a iných).

(Literatúra: Slovenský biografický slovník I. Martin 1986, s. 386).

Hlavný prúd jeho literárnej aktivity sa však uberal v smere prekladateľstva; slovenskému čitateľovi sprístupnil viacero diel z chorvátskej a talianskej literatúry od kresťanských spisovateľov. Preložil viaceré významné literárne diela. Od roku 1933 do svojej smrti preložil 16 kníh.

Hoci bol nádejným literátom, ako básnik sa čoskoro odmlčal. Do Prvosienok, Františkánskeho obzoru a Kultúry prispel básňami, krátkymi prózami a úvahami s eticko-sociálnou tematikou. Cenné sú jeho poetické meditácie preniknuté radosťou i žiaľom, smútkom i súcitom. Jeho veľkým vzorom bol taliansky františkán, mystický básnik Jacopone de Todí (1230-1306), z ktorého prekladal a venoval mu portrét meditácií; posledná z nich bola uverejnená až po jeho smrti (r.41, 1966, č.14).

Predčasná násilná smrť prerušila jeho usilovnú prekladateľskú činnosť. Svojou usilovnosťou sa stal známy za hranicami rodného Slovenska. Dokumentujú to novinové správy po jeho tragickej smrti hlavne v zahraničných náboženských časopisoch. Výstižne sa to uvádza v kultúrnom živote zo dňa 6.1.1966, ktorý prevzal text z Hlasu Ríma. V ňom sa píše:

„Slovenská literatúra stráca v ňom literárneho pracovníka a osvedčeného prekladateľa, spoločnosť vzácneho človeka a priateľa. Slovensko stráca v ňom ďalšieho dobrého kňaza.“

Jeho požehnanú činnosť ohodnotila v nekrológu aj redakcia Duchovného pastiera:

„Na Silvestra ráno - 1965- našli na fare v Jure pri Bratislave zavraždeného správcu fary Emanuela Jozefa Cubínka. Tragická udalosť sa hlboko dotkla celého duchovenstva, ktoré nebohého kňaza poznalo ako horlivého exercitátora, a širokého radu veriacich, ktorí v ňom stratili dobrého dušpastiera, oddaného priateľa a úprimného človeka. Poslednú z nich o Božom milosrdenstve uverejňujeme už po autorovej smrti, spájajúc s ňou spomienku na milujúce kňazské srdce, ktoré dotklo vo veku 53 rokov a po 28 ročnom účinkovaní. (Duchovný pastier 41, 1966, 19).

BIBLIOGRAFIA: *Len samostatne vydané preklady:*

- Ignace M.: **Kalvária a oltár** (1935);
Deželič, V.: **Vybral si Sofiu** (1941);
Šenoa, A.: **Zlatníkovo zlato** (1942);
Gatti, A.: **Milka a Albert** (1943);
Deželič, V.: **Prekliaty hrad I-II** (1943);
Papini, G.: **Hotový človek** (1943);
Āndrič, L.: **Írsko** (1943);
Verga, G.: **Don Gesualdo** (1945);
Manzoni, A.: **Snúbenci** (1947);
Salvaneschi, N.: **Katedrála bez Boha** (1947);
Majocchi, A.: **Život chirurga** (1948);
Salvaneschi, N.: **Pastier na výšinách** (1949);
Brocchi, V.: **Osud v hrsti** (1949);
Liguori, A. M. de: **Cesta spásy** (1950); **Hojdačka na vrbe** (1964, divadelná hra),

dva preklady: Desnie, V.: **Vlnenie jari a umierania** (1968)
a Stankovič, B.: **Nečistá krv** (1965); vyšli až po jeho smrti. Prekladal ich akoby v predtuche svojej tragickej smrti.

Ukážky z literárnej tvorby Jozefa Emanuela Cubínka.

Nad všednými zjavmi

Žijeme v dobe všeobecnej, duchovnej a duševnej ľahostajnosti, letargie. Moderný človek cíti trpké osamotenie, chorobné oslepenie svojej duše svetlom, pre ktoré nie je stvorená. Dôsledkom toho je mravný rozklad, duchovný zmätok, nesúlad najrôznejšieho druhu. Moderný svet má síce svoje modly, niektoré vznešené, iné nízke, ale všetky pomíňajúce, lebo väčšina ľudí už nedúfa v nič, neverí v nič. Väčšina ľudí stratila zmysel pre duchovné a duševné veci.

Azda niekoľko všedných zjavov nás o tom presvedčí. Všedných preto, že sú každodennými, že unikajú našej kritike,

lebo niektoré z nich vedia dať ľuďom akési podivuhodné nadšenie.

Aké sú to zjavy? Zjavy z ulice a z ihriska: „Boli sme pred nejakým časom svedkami, ako sa všeobecný záujem preniesol od všetkých mierových, odzbrojovacích a iných konferencií na Pláničku a tých ostatných, ktorí za veľkej horúčnosti v Itálii behali za futbalom a obhajovali tak vraj česť a statočnosť národa“. (Přehled roč. V. č. 15., str. 239).

Teda modlou sveta je šport, ktorého uctievanie sa prejavuje masovými návštevami ihrísk a zaplnením značných častí všetkých novin športovými správami a čo k tomu patrí. Ale táto modla není nič stáleho. Dnešný šport už není športom v pravom zmysle slova: „jednak preto, že veľká väčšina, práve tá masa ľudí sa ho aktívne nezúčastňuje a tí, ktorí ho prevádzajú, nerobia tak predovšetkým pre utuženie a zocelenie tela, ale práve pre tú masu, pre efekt, rekord, výsledok navonok. A tak tu stoja proti sebe dve strany: na jednej prizierajúca sa masa, ktorá chce „výkon“, „výsledok“, „rekord“, na druhej výkonný športovec, ktorý musí toto podať a je preto nutné, aby bol vo forme.“ Výkonný športovec sa teda ženie za peniazmi, za priazňou a sympatiami davu, kým pasívny človek túžobne čaká na nedeľu, na zápas, ako by okrem scén z ihriska, už neznal iných radostí. Ihrisko formuje celú jeho týždennú náladu; o tom, čo sa v ňom v nedeľu odohralo, vypráva celý týždeň s akcentom dôležitosti. S ihriska si odnáša celú svoju týždennú radosť, alebo smútok s nádejou na budúce víťazstvo svojho klubu.

Smutná skutočnosť.

Keď sa ešte lepšie pozrieme na túto modlu doby, zbadáme, že je to behanie po zaprášených cestách s vyplazeným jazykom, zhon za rekordmi v hádzaní, kopaní, v skákaní, chorobné napnutie nervov a neludzské revanie. Ale moderný človek toto všetko nenazýva bláznovstvom. V dnešnej zúfalej situácii sa mu šport stal jediným potešením, aspoň chvíľkovým zakotvením

rozheganého života. Ale či už niet inej možnosti, niet už ničoho, čo by vedelo ukojiť jeho prirodzený duchovný smäd? Jeden môj profesor často hovorieval: „Dnes už nieto veľkých básnikov, lebo niet záujmu o básne. Dnešný svet sa chce zabávať.“

S tou prvou vetou v jej príčinnom vzťahu celkom nesúhlasím, ale pravdivosť druhej uznávam. S tým však treba uznať aj to, že dnešné ľudstvo je ťažko choré: duševne i telesne. Zabudlo na dušu, preto pocítilo, že má telo.

Môžeme byť jeho lekármi? Môžeme, ved' „budúcnosť každého diela závisí na tom, koľko a ako silných a úprimných mladých ľudí sa ho ujme a ho sprevádza.“ (Život, roč. XV. č. 6-7, str. 106)

Mladí katolícki študenti ešte sotva stratili zmysel pre duševné a duchovné veci vo vzťahu k náboženstvu. Preto ich povinnosťou je hľadať, pomôcť ho hľadať tým, ktorí ho už nemajú.

Na úvrati

Človek- rátaj, preorávajúci úhor života. Niektorí dotiahli, iní omdlení padli. A iba čerstvá prst' svedčí o tom, že šiel tade človek a nedošiel. Sedíme na pluhu, prevrátenom na úvrati. Pozeráme do zoranej roli a svieži vánok nepredvídaného rána plní nám hrud' novou posilou. Takto človek, nie inak spoločnosť, národ, štát.

Minulý rok bol až pripestrý na udalosti, ktoré nám tanú na mysli. Noviny s' ťaby zo spovedného zrkadla spytovali dušu zašlého roka. Niečo už zaradili aj do strán histórie, iné ponechali, ako nezrelé pre konečné zhodnocovanie. Toto sa valí s vami a sú obavy, že nás dakde i pritlačí. Povedalo sa to tiež. Prekypujúca plnosť času! Nebolo tu onoho úradného poklonkovania pred oltárom „svätého optimizmu“. Otcovia otvorene riekli, že nevieme, čomu ideme v ústrety. To je ich – mysleli sme si - chlapské slovo. Nemýľme sa. Je to horšie. Zdá

sa, akoby komusi prebiehali zimomriavky po chrbte. Na niektorých stranách sú to výčitky vlastného svedomia, vyvolané výstrelmi a zápachom krvi, ktorá má ešte len tiecť.

Vôkol to praští, rúca sa a padá. Vo všeobecnom hurhaji nieto orientácie. Posledné stolo tie dozrelo, lenže ovocie jeho bude trpké, veľmi horké, a to asi aj pre samých hospodárov. Dielo ich práce a myšlienok malo vyvrcholiť v blahobyte, v raji ľudstva na zemi, no bude asi tam, kam jeho cestu nejedni predvídali, v barbarizme nekultúrnych ľudských besov! O, výsmech vrcholnej civilizácie, ktorá odňala človeku to, bez čoho nemôže ani na chvíľočku zostať. Zúrte, falošní Judáši, ktorí ste zapredali svätosť človeka, lebo kvílenia Jeremiášov nad zrúcaninami otrávených duší dorážajú k vašim ušiam. To sú kladivá vášho svedomia. Lenže nadarmo típnete, márne naoko chytáte sa i brehov, ktoré ste stokrát zapreli a potupili. Čas dozrel, a vy musíte zakúsiť ovocie zo stromovia vašich záhrad. Keď ste zapreli, zákon vám vraví trikrát vyznať. Vyznať zo srdca, byť maličkým. No maličkým sa stať po triumfoch, sláve, pôžitku a blahobyte – to je obeta priveľká. Ak ste jej schopní, zachránili ste sa.

Takto drví ťažké koleso času činy i myšlienky ľudské. Ako prejde vyvrcholenie, ktorého strašlivosť už dolieha na nás, nevieme. Lamentovať a božekať nemáme prečo. Život chceme žiť. A ak sme nepochopili ešte dostatočne jeho zmysel, liekom nám môže byť práve to ,čo sa blíži.

Svetom sa nesie heslo: zbrojiť. Teda zbrojme i my. Seba samých. Vyrovnáť sa aspoň na isté procento so životom, s okolím, s dočasnou pozemským životom, to je naša zbraň a brnenie. Jeden bude mať azda len šišiak, iný i pancier, tamten aj zbraň a štít. Pôjdeme do boja a podľa...

Nech žije Jozef!

(črta zo štud. života) Rozvoj, 11, 1932 – 33, č. 7, s. 153 – 154.

V podkrovnej izbičke panovalo hlboké ticho. Len tikot staromódnych hodín a občasnú zapraskanie stoličky nasvedčovalo, že tu bývajú ľudia. Boli dvaja. . . študenti, Jožo Adamík, septimán a Števo Hrušovský, sekstán. Sedeli pri písacom stolíku nad otvorenými knihami a náruživé Sali do seba obsah zodratých a ošúchaných strán.

Zrazu ktosi zaklopal. „Voľno“ ozvali sa obaja naraz. Do izby vstúpil poštár. „Prosím tu býva Jozef Adamík?“ pýtal sa prívetivé. „Ja som“, odvetil Jožo a vstal od stolika. Poštár mu podal sprievodku a odišiel. „Ale to je prekvapenie“, hovorí natešený Števovi. „Predstav si, čo som dostal. Obsah: víno, váha 2 Kg – k meninám posielala Strýčko Dobreznámy. Dobreznámy? Ja ho veru neznám. No to nič nerobí, hlavná vec, že poslal. Zajtra teda vystrojíme hostinu a zalejeme tie študentské trampoty. Ale o tom potom. Teraz sa radšej učme, lebo ten starý „kantor“ ma môže zajtra naschvál vyvolať, keď budem mať meniny.

Reči umlkli, ale nie myšlienky a city. Jožo nijako sa nemohol zbaviť predstavy zajtrajšej hostiny. Márne kričali litery z otvorenej knihy, ani sa tam neobzrel. Modzgy jeho stály ako nedobytný hrad. Občas pozrel do knihy, ale slová mu tančili pred očami. Darmo sa namáhal, dnes mu učenie nijako nešlo. Na druhý deň sa prebudil s prázdnu hlavou. Mal v nej zmätok ako v brlohu. A starý „kantor“, dejepisec ho dnes skutočne vyvolal. Jožo ani necekol. Dostal guľu, hoci mal aj meniny. Mnoho si však z nej nerobil. Trochu poškamral a bolo dobre, lebo slnko dobrej vôle znovu vyšlo spoza desných mračien, keď držal sprievodku a bral sa na poštu.

„Ja idem pre ten balík,“ riekol Števovi. „Ty chod' zas do obchodu; tu máš 14 korún a kúp sardinky, pečivo, nejaké

bombóny, ovocie a športky. Ponáhľaj sa však, lebo príde aj Janko P ...!“

Rozišli sa. Za štvrt' hodinky vrátil sa Jožo s balikom a Števo s nákupom. Práve vybalili fľašu a prichystali náčinie, keď na dvere ktosi zaklopal.

Bol to Janko P . . . , septimán.

„Servus, amice,“ uvítal ho Jožo a posadil za stôl. Potom prisadol aj on a všetci traja dali sa do sardiniek. Po nich Janko vstal a poutierajúc si ústa slávnostne prehovoril:

„Priateľu Jozefe, ku tebe mám predovšetkým slovo. Dnes ak sa nemýlim, sláviš 20. meniny a narodeniny. Z tej príležitosti prajem Ti to, čo si môže študent priať: bys vytrval, šťastlivo dokončil štúdia a v zdraví a sviežosti ducha pustil sa na ďalšiu cestu. Živ Ťa Boh na mnohé a mnohé roky! Nech žije Jozef! Sláva mu!“ Izba sa, okna zarinčali od opätovného volania: „Nech žije Jozef! Sláva mu!“

Jožo sa uklonil a začal nalievať do pohárikov to darované červené. Janko pozrel naň a potom na víno a usmial sa akosi záhadne. Janko zdvihol pohárik a slávnostne zazdravkal:

„Na zdravie, amice!“

Jožo si štrngol a labužnícky priložiac pohár k ústam, pustil si prvý dúšok. Ale tvár sa mu náhle zvráštla, skrivila. Položil pohár na stôl a vyjavene sa díval na kolegov, ako by u nich hľadal odpoveď.

„Čo to ?“ spýtal sa udivený.

Števo ochutnal „víno“ a chytró mu riekol „Cviklová voda.“

„To viem aj bez teba.“ odsekol mu Jožo. „Ale ako sa to mohlo stať, veď preda som balik teraz vymenil? Či si snád chcel niekto so mňa utiahnuť? Je to možné. Ale nechajme to a zjedzme, čo zostalo.“

Ale veselá nálada bola tam. Jožo sa hanbil kolegov, Števo ho zas ľutoval. Len Janko sa stále akosi záhadne usmieval. Ale keď odchádzal domov riekol Jožovi: „Nerob si z toho nič, ale

bud' rád, že si o jednu životnú skúsenosť bohatší: nepokladaj za víno, čo je červené! Bud' si istý, že ja tvoju nehodu nikomu neprezradím.“

Keď sa vzdialil, vzal Jožo obal a kriticky ho skúmal. Len teraz si všimol, že balík bol oddaný Loco. Aj písmo sa mu zdalo známe. Myslel na Janka P. . ., ale bál sa mu to povedať.

Balík mu skutočne poslal Janko. A aby sa presvedčil o účinku, šiel mu aj gratulovať. Jožo ho od uveličenia pozval na hostinu a chcel ho počastovať „červeným, o ktorom ešte nevedel, že je to jeho vlastná výroba.

Nuž tak mali obidvaja smolu.

„Kto však druhému jamu kope sám do nej padá.“

Obaja však mlčali a tak nikto zo študentov nezvedel, jak slávne skončila „Jozefovská hostina“.

Smútok mladých Rozvoj, 13, 1934 – 35, č.47, s. 74 – 75.

Paradoxon! Nemožné spojenie dvoch slov! Ved' je ustáleným zvykom hovoriť, že mladosť je najšťastnejšou, najkrajšou dobou života. Ale je tomu skutočne tak? Možno ešte s absolútnou istotou povedať: mladosť - radosť, ak nemyslíte na viac alebo menej blažený vek detský? Že skutočnosť je opačná (pravdaže, generalizovať sa tu nedá), pochopíme, keď si všimneme literárnych plodov mladých, napr. básní. Zneje z nich smútok, stesk, melanchólia, až to človeka zamrazí, ved' žalujú, že mladých niečo bolí, veľmi bolí.

Niekoľko prípadov z Rozvoja r. XII.:

*„Keď život zošľahá úsmevy
/ukrutnou krutosťou z úst,
/ keď v očiach páli oheň slz
/ a srdce zmiera v krvi,
/ v bolesti,
/ v sklamaní,
/ načerpať sil idem*

/ do dlani. “ (P. Ušák, *Dlane*, č.3)

„Tá tvoja pieseň

/žalovala, že ťa čosi bolí,

/že mladosť je kúzlom tragickej krásy.“ (Mar.

Čerešňovie, *List E. Králikovej*, č.4)

Všetci sme smútkom spítí

/ach radosť prchá stínom.“ (Mar. Čerešňovie, *Podzimná krajina*, č.4)

„Ach , mandoliniетка unylá, ty leješ bóle, leješ v nočnú tíš,/

však bolest' srdca môjho/ tys' zo strún ešte nevycludila

/a sotva, sotva kedy vylúdiš . . . „ (Ž.J. Žľab,

Mandoliniетка. č.5.)

„V srdci mám tol'ko žiaľu/ rada by nazpät' ...“ (Mar.

Čerešňovie, *Žalujem*, č.7.)

„Znám . . .!/ Plujem - na troskách / smutný - / sám.“

(*Saturn. Ztroskotanec*, č.9)

Je teda mladosť najšťastnejšou, najkrajšou dobou života? Mnoho mladých odpovie záporne, ba niektorí povedia, že mladosť je dobou bolesti, nepretržitým pásmom smútku a sklamania. Bilczewski vidi ešte viac, keď píše: „Niektorí z nich majú dokonca na rtoch dávne taedium vitae (omrzlosť života). Sotva začali život, a už stratili, vyčerpali a udusili v sebe chuť, energiu a odvahu žiť. Má život nejakú cenu? Tak sa pýtajú znovu a znovu. A ako noví Wertherovia s opravdovým, alebo strojeným svetobôľom v duši utekajú z bojišťa životného zadnou bránou seba vraždy.“

Z čoho vzniká táto nebezpečná psychóza dnešnej mládeže? Niekoľkými slovami poukážem na dva hlavné pramene, z ktorých môže tento chorobný stav vyvierat': neutešené existenčné výhľady do budúcnosti. Ozaj sú neutešené, ani trochu ružové. Mladí to vedia, sú si toho vedomí. Ale toto vedomie málokedy povznáša k ideálom; väčšinou zhubne pôsobí na duchovný a duševný život mladých.

Životný optimizmus zmizne a miesto neho sa vkráda do duše nebezpečný pesimizmus; mladícka verva ustupuje buď tupej rezignácii, alebo revolucionárskym sklonom. Ideály sa zvrhnú, dominuje pud sebazáchovy, zafarbený smútkom, melanchóliou, ktorá môže prejsť v pesimizmus ako životný názor.

Sklamanie v láske. Mladík sa zamiluje. Ak v predmete svojej lásky nevzbudí podobný cit, povie, že sa sklamal, nestalo sa, čo čakal. Na svoju lásku (ak sa nezmenila v nenávisť) však často zabúda. Spomína na ňu, spomína, ale tie spomienky sú akési smutné. Smútok dýcha zo slov takého mladíka, smútok dýcha z celej jeho postavy. Líca sú bledé, oči podliate, tvár zvädla. Prečo? Lebo smútok je zlodej. Ulamuje spony zatvorených dosiek zapomenutia. Otvára skrinky radosti a vyberá skvosty uložené v nich. Prevracia relikviáre minulosti. Vylupuje drahé kamene, zdobiace steny duše. Potichu, ako bol prišiel, odchádza, zanechávajúc po sebe len odporný nesúlad.“ (Pecka, Tajemství života, str. 9)

V iných Prúdoch

(Rozvoj, 12, 1933 – 34, č.3, s. 16)

Bolo jaro. Vôňa jariny, sadov, rozkvitnutých jabloni a hrušiek rozliala sa po celom kraji. Domy zahalili sa korunami gaštanov, líp a agátov, v ktorých bzučali včely.

Zdá sa, že aj oktaván Jožo Dolinský im porozumel, lebo pristúpil k oknu a túžobne sa díval po pestrofarebných lúkach, ktoré z jeho izby bolo dobre vidieť. Ale náhle akási neznáma ťarcha zaľahla mu na dušu a zvierala mu srdce. Aby si ulavil, vložil hlavu do dlani a stratil sa v snoch svojej duše, v starých spomienkach. Potom sadol si k stolu, vytiahol papier a začal čosi písať. Písal dlho. Slová a vety vychádzali z pod jeho pera a zoskupovali sa v čosi, čo malo byť novelou.

Bol už u konca, keď ktosi zaklopal. „Prosím“, ozval sa Jožo. Do izby vstúpil štíhly usmievavý oktaván, Paľo Kudík. „Vítaj, amice“, privítal ho Jožo.

„Ďakujem“, odpovedal Paľo a usmial sa dobrácky. „Ako vidím, ty voľačo píšeš“.

„Len probujem“, a podal priateľovi stoličku. „Keby si mal trochu trpezlivosti, vysvetlil by som ti, čo a prečo píšem.“

„Prečo by som nemal? Len povedz!“

„Si tajomníkom v našom samo vzdelávajúcom krúžku, poznáš pomery. Odpusť, že ho prirovnám k zakliatej hore, v ktorej sa nepohne ani list. Mrzí ma veľmi nevšímavosť a ľahostajnosť väčšiny študentov. Schôdzky sú za dva mesiace raz. Prednášajú takmer len funkcionári, kritizuje jeden, alebo dvaja. A obsah prednášok, aký je? Študentom ďaleký – veci neaktuálne, terra incognita pre kritika. V tom by bol ten háčik, jedna chyba, ktorá rodi ďalšie.. Keď chceš poviem ti, aké sú... Zásadnou chybou našej organizácie je, že náš krúžok je príliš zovnútorňý a málo duševne – mravno založený. Chýba mu Kristus, ktorý jediný môže vyliečiť neduhy dnešných pokolení. Ak prijmeme Krista opravdu, naše srdce bude spokojné. Vtedy ani . . . ismy, ani svody, ani vyhrážky, ani aľuby nemôžu nás prinútiť povedať, že Boha niet. Preto viac katolíckeho povedomia treba vniesť do dnešnej mládeže, lebo nestačí, aby pravdu len poznala a v srdci nosila, ale musí ju otvorene vyznať a brániť.

A potom, čo všetko by sme docielili, keby sme sa sami nepodozrievali, neposudzovali zlomyseľné a sami nehatili činnosť a prácu schopnejších kolegov. Len chcieť, a ten otupný študentský život potečie iným smerom. Len treba dať prvý impulz, aby sa rozprúdil . . .“

„Jožo, krásne je to všetko, čo si mi povedal“, riekol po dlhom uvažovaní Paľo.

„Pekná je teória, ale praks vyžaduje mnoho času, mnoho obetí, mnoho sebazapierania. Tým sa však nesmieme dať

odstrašiť. Preto vďačne podrobujem svoje vlastné záujmy celku a sľubujem ti spoluprácu.“

„Vďaka ti, amice“, preriekol s uspokojením Jožo a stisol mu ruku. „Budúcu sobotu usporiadame schôdzu.“ Rozlúčili sa.

Jožo sa cítil spokojný. Zdalo sa mu, že tá ozrutná ťarcha, ktorá ho ešte pred okamihom mučila, sa v ňom pohla, aby ho navždy opustila.

Vytiahol znovu popísané papiere, dokončil prácu, prečítal, opravil čo – to a uložil späť do zásuvky.

A novela nekludne čakala sobotu, aby uzrela svetlo.

Prednášková sieň sa dnes rýchle plnila. Účastníkov bolo o mnoho viac, než inokedy. Na ústach visela im zvedavosť, ako dopadnú dnešné prednášky dvoch najlepších žiakov. Nie div, že mnohí už vopred pochybovali o ich pravdivosti a vlastníctve. Po krátkom zahájení schôdze predseda vyzval Jožu Dolinského, aby prečítal svoju prácu „Posol smrti“. Jožo vystúpil na pódium a ukloniac sa hlboko, začal ju čítať trochu trasúcim hlasom. Vylíčil v nej poverčivosť dedinskej ženičky, ktorá psov považovala za poslov smrti. Keď skončil mohutný potlesk zaburácal sieňou. K recenzii sa však hlásil len Paľo. Vytkol Jožovi nevhodnú voľbu tématu a logickú nejasnosť na niektorých miestach. Potom vystúpil Paľo s dvoma básňami „Na cestu“ a „Osudu vetry“. Jeho tvár a celá postava prezradzovala smútok a bôľ.

„Kde to vzal?“ – pýtali sa jeden druhého. Na recenziu sa hlásil teraz Jožo a dost. Nakoniec predseda pochválil ich dobré snahy a zahľúčil schôdzu. Mnohí odchádzali domov s oduševnením, s tlejúcou iskierkou dobrého predsavzatia. Ale našli sa aj takí, čo si povedali: „To neni nič, to dokážem aj ja“, ale nikto sa neohlásil u Joža, ktorý bol poriadateľom, že chce prednášať. Nevšímavosti a ľahostajnosti sa nahromadilo toľko, že sa nedala naraz premôcť. Tu treba bolo viac dobrej vôle, oduševnenia a nadšenia jednotlivcov, ktorým záležalo na tom,

aby študentský spolok nezanikol, ale sa prerodil a vkäroval do iných prúdov.

Prišla druhá schôdza. Vyplňovali ju, až na hudobné čísla, Jožo a Paľo svojimi prácami, ktoré začaly roztápať hrubý ľad nevšimavosti a podceňovania. Kritiky boli hojnejšie, ako predtým.

A tretia schôdza mala už aj aktuálne téma Ferka Vrbovského: Katolicizmus v slovenskom študentstve.

Tak duch Kristov, duch bratstva zavanul celou sieňou a sviazal členov prípravou dobrej práce za Boha a národ.

Študentský život tiekol inými prúdmi. Noví a noví členovia hlásili sa k slovu.

Tajomstvo vzniku a zániku národov v číslach

Najvýznačnejším zjavom modernej vedy je prekvapujúci rozvoj štatistických štúdií, ktoré všetky ľudské zjavy podrobujú meraniu a výpočtom.

Štatistika slúži nielen na to, aby ukázala rozvoj sociálnych zjavov, ale chce tiež vodcom náboženského, politického a hospodárskeho života pomáhať v práci za pokrok a civilizáciu.

K veľmi zaujímavým výsledkom došla štatistika pri riešení problému zaľudnenia zeme v rôznych dobách.

Kolko ľudí žije dnes na zemi? Viac ako 2 miliardy.

Vzrast zaľudnenia za predchádzajúceho pol druhého storočia môže sa vyznačiť ako ustavičný postup ku predu. Roku 1650 bolo ľudí len 450 milionov. Začiatkom 19. st. toto číslo vzrástlo na 600 milionov a roku 1934 už prekročilo 2 miliardy. Kam pôjdeme, keď tento rozvoj pôjde ďalej? Zem približne môže pojať a vyživiť 8 miliard ľudí. Keby prírastok pôrodov zostal taký, aký bol za posledných 134 rokov, terajšie zaľudnenie zeme by sa za poldruha storočia zoštvornásobnilo. K tomu by došlo roku 2080, teda po troch generáciach. Na

zemi by už nebolo žiadneho miesta pre nových príchodzích: všetko zaujaté.

Taká bola toeria Malthusova.

Vskutku zaľudnenie rastie nie geometrickou – ako Malthus myslel – ale cyklickou progresiou. Túto teóriu hájil Gimi a niekoľko skutočností, ktoré nasledujú, ukazuje, že mal pravdu. Roku 2080 zem nebude preľudnená, naopak, mnohé jej časti budú neobývané.

Europeanov bude menej

Osud rás je podobný osudu individuí. Človek sa rodí, rastie a umiera buď smrťou prirodzenou alebo násilnou. Áno človek prežíva mladosť, dospelosť, starobu. Rastie rýchlo alebo pomaly, umiera skôr alebo neskôr. Tak je to i s rasami.

Bielej rasy teraz ubýva, kým ostatné rasy sú vo vystupujúcej fáze. Bieli, hoci predstavujú menej ako tretinu celého zaľudnenia zeme, ovládajú svojou politickou mocou druhé dve tretiny ľudstva. Ale biela rasa speje k zániku. Hoci je prípadov smrti každoročne o niečo menej, je prírastok stále menší a to v miere, ktorá číslo úmrtnosti v blízkom čase prekročí.

Celú vec nám objasní príklad z minulého desaťročia. V Nemecku roku 1921 pripadlo na 1000 ľudí 22 novonarodených a 13 prípadov smrti; roku 1933 bolo 14 narodených a 11 prípadov smrti, čiže o 8 pôrodov a 2 prípady smrti menej.

Tento zjav je analogický vo všetkých významnejších štátoch Európy:

<i>Štát</i>	<i>Narodených na 1000 obyv.</i>			
	<i>Prípadov smrti na 1000 obyv.</i>			
	<i>1921</i>	<i>1933</i>	<i>1921</i>	<i>1933</i>
<i>Francia</i>	<i>19</i>	<i>16</i>	<i>17</i>	<i>15</i>

Anglia	20	14	12	11
Itália	29	23	17	13

Pokles je v posledných rokoch z každého hľadiska katastrofálny. Nasledovné zaľudnenie každého štátu bude ďalej rásť, kým počet narodených bude väčší ako zomrelých, ale príde okamih, keď európske národy dospejú na hranici, kde sa začína sostup.

Roku 1945 vkročí ako Franciia tak Nemecko už na sostupnú líniu (viac prípadov smrti ako narodených). V Itálii sa začne sostup až 1960.

Ako zo štatistiky vidieť, Románi a Germáni sú proti Slovanom stále viac a viac na ústupe. Východná Európa je na pochode ku predu, takže sa zdá, že v zaľudňovacom boji stredná a západná Európa podľahne. Rusko, Poľsko, Československo a Balkánske štáty sú v prevahe.

V skutočnosti máme v zaľudnení Európy tento percentuálny pomer troch rás:

<i>Europ. rasy</i>	<i>Proc. vzťah každej rasy k zaľudneniu Európy</i>		
	<i>1810</i>	<i>1910</i>	<i>1930</i>
<i>Germáni</i>	32	34	29
<i>Románi</i>	33	24	23
<i>Slováci</i>	34	42	48

Románov ubúda procentove ustavične (v skutočnosti ich pribúda, ale málo: stav v roku 1810 ja tento: Románov 64 miliónov, Slovanov 64 miliónov, Germánov 59 miliónov; stav z roku 1930: Románov 149 miliónov), kým Slovanov pribúda. Tiež germánske národy po dosiahnutí výškového bodu v predvojnovom čase sú percentové na sostupe.

Pozorovanie pomeru medzi tromi európskými rasami pre budúcnosť západoeurópskych národov zdá sa väčšieho významu ako vzťah medzi Európou a Áziou.

Zápas medzi kontinentmi podľa štatistiky nám ukazuje mimoriadnu slabosť bielej rasy.

Biela rasa, ktorá sa od roku 1650 zošestnásobila (kým rasy farebné sa len strojnásobnily), je dnes d'aleko predstihnutá žltou rasou.

Dokáže nám to frapantný príklad pomeru medzi Nemeckom a Japonskom.

Japonsko má menšie teritorium ako Nemecko, ale ten istý počet obyvateľov, čo Nemecko, t. j. 65 miliónov, kým Rusko 163 miliónov, Anglia 45 miliónov, Francia 42 miliónov, Itália 42 miliónov. V Nemecku roku 1913 bolo o 720.000 viac pôrodov ako prípadov smrti; teraz toto číslo kleslo na 280.000. V Japonsku sa teraz ročne narodí 2 milióny detí. Ale keďže sa Japonsko v hygienickom ohľade nemôže vyrovnáť európskym krajom, úmrtnosť je tu veľká a dosahuje ročne 1 milióna. Nič menej ostáva tu ešte 1 milión proti 280.000.

Keď sa tieto čísla pri výpočte vezmú za základ ako stále, možno matematicky určiť, že Nemecko roku 2050 bude mať už len 47 miliónov obyvateľov, kým zaľudnenie Japonska vystúpi na 176 miliónov, lebo terajší stav pôrodov v Nemecku bude sa postupne zmenšovať, v Japonsku však zväčšovať.

Pre štatistiku zaľudnenia nie je tak dôležitý prírastok a úbytok ako percentuálny výstup alebo pokles počtu pôrodov a prípadov smrti.

Keďže štatistika v oboch týchto prípadoch berie svoje výsledky z aritmetického priemeru zjavov, nepočíta s mimoriadnymi, netušenými vplyvmi. To platí nielen o celku, ale i o častiach.

Preto, ak do vývoja ľudstva zasiahne nejaký vplyvný faktor, tieto výpočty štatistiky zlyhajú.

Doslov

Jozef Emanuel Cubínek u ľudí málo známy, no u Boha dobré poznaný, pretože on pozná každého z nás po mene, do hĺbky a vie o nás všetko. Aj po mnohých rokoch jeho prechodu do večnosti je jeho pamiatka v srdciach mnohých stále živá.

Obete bolševického besnenia svojim mučiteľom a vrahom iste odpustili a modlili sa pred smrťou za ich biedne, hriešne duše. Odpúšťať sa musíme naučiť aj my všetci, v minulosti postihovaní určitým spôsobom, či prenasledovaní za vieru. No pri pamiatke dedičstva otcov a pre historickú pamäť národa nesmieme nikdy zabúdať na martýrov živej viery.

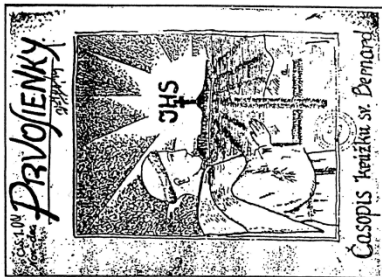
Nevinne preliata krv novodobých slovenských mučeníkov viery volá do neba. Máme nádej, že sa tam raz všetci stretneme a budeme prežívať večnú blaženosť.

Môj život (VIII. tr. rg. Skalica)

*Stanicu, vlaky, koľaje
život mi v duši zložil,
aby hukotom pustý svet ožil.
Na stĺp svedomia vyvesil Boh
jazdný poriadok.
Slobodná vôľa
zatlačí gombík a vlak sa pohne
mravným násypom pomedzi polia.
Často mám v duši harmóniu:
vlaky prichodia, odchodia iné,
na cestách nikto nezahynie.
Niekedy ale v kancelárii
telefón v poplach zvoní
a ktosi mi hlási ustarostene,
že vlak zabočil na zlé koľaje.*

OTTO P. EMANUEL JOZEF CUBINEK
PAS OVEČKY * 14. MÁJA 1843. V OR. POLHORE
HOJE... KŇAZ. BÁSNIK. PUBLICISTA
JEŽIŠ ZOMREL RUKOU VRAHA
+ 31. DECEMBRA 1886. VO SV. JURE
KDE PŔSOBIL AKO DUCHOVNÝ
SPRÁVCA FARY OD R. 1860
ČEST JEGO PAMÄTKE
S ÚCTOU SPOLUHODÁCI Z OR. POLHORY

PRVOSIENKY najstarší slovenský časopis skalkických gymnazistov

mimádné dejinám gymnáziá za prvej republiky. Keby sa nimi bol zaoberal biblíe, bol by zistil, že na gymnáziu neboli iba Samozvedlávari krúžok dr. Pavla Blahu a dr. Okánka. Bol by zistil, že v rokoch 1922-34 existoval i samostatný samozvedlávací krúžok na gymnáziu študujúcich frankiských klerikov, ktorý sa nazýval Samozvedlávari krúžok sv. Bernardina. Nebol iba pasivným, udom skautskej pospolitosti, ale sa zapojil i do tradičnej gymnázialnej literárnej činnosti. Členovia krúžku, ktorý nazvali **PRVOSIENKY**, mali vďaka tomu, že sa zúčastňovali na výstavách, ako sa z toho dozvieme, mali veľké záujmy. Majiteľom a vydávateľom bol tu spomínaný Samozvedlávari krúžok sv. Bernardina frankiských klerikov v Skalici.

Dňa 23. septembra 1932 sa konala prvá - ustanovujúca schôdzka krúžku, na ktorej sa rozhodlo o jeho názve, volil sa funkcionári a redakcia časopisu. Za šéfredaktora bol zvolený bráter Emanuel Jozef Cubinek, za predsedu krúžku bráter Dionýz Tomášovič. Prvý zmlenku o Prvosienkach priniesol zborník, ktorý napísal frankiský historik P. dr. Václav Gajdoš. Bol vydaný v USA v roku 1979 pod názvom *"Frankiskáni v slovenskej literatúre"*. Vydá ho Prvá katolícka jednota slovenská v Clevelande Ohio. V. Gajdoš, sám

Dnes snáď žije už iba jeden pamätník toho, že na skalkickom gymnáziu študovali v tridsiatych rokoch 20. storočia veľkí klerik frankiského rádu. Keďže ich malácká stredná škola v kláštore "Filozofia" nemala právo verejnosti, jej vysvedčenia nemali pred štátnymi orgánmi právoplatnosť, ríd postiel nadaných klerikov do Skalice. Tuná si dokončili gymnázialne štúdiá právoplatnou maturitou skúškou na miestnom gymnáziu.

V dobách mojho štúdia na skalkickom gymnáziu často som obdivoval šarát tabulí, Sporné viedli na chodbe a v riaditeľni. Spomám som na tých rad mojih profesorov zameraných na literatúru a dejiny gymnázialnych štúdií. Medzi nimi bol gymnázialny skalkického profesora P. Emanuela Jozefa Cubínka, ktorý nás učil taliančiny. Normalizátori ľahkú odsťranili a zmlnčili. Škoda, dnes by mohli byť ozdobou istávu.

Vtedy sme nevedeli nič o životě a pôsobení týchto frankiských klerikov. Bohužiaľ o ich študentskej činnosti nie je zmlenka ani v Pamätnici gymnáziá vydanéj v roku 1992 pri príležitosti 330. výročia istávu pod názvom *"Trisotrádat' rokov skalkického gymnáziá"*. Autor sa venoval iba

účasťou, spomína skalkické Prvosienky.

V Univerzitnej knižnici v Bratislave, som našiel komplety I. ročník tohoto časopisu. Je to asi jediný zachovaný exemplár a pochádza z pozostalosti dr. V. Gajdoša, iba v Bratislavské knižnice boli rozpracované na všetky strany. S úctou sombral do svojho súkromného zborníka. Časopis je hektografovaný fialovou farbou, ako to vtedy bolo možné. Písané je ručne. Co ma prekvapilo, bolo veľké množstvo ilustrácií. Každé číslo malo celostránkovú ilustráciu titulnej strany a bolo veľmi dobre adjustované. Jeho, byť nás dnes povedané "výchov" je, že prispievky nie sú podpisované plným menom, ale iba skratkami, ktoré sa mi ľahšie podarilo vyústiť. Pri odhalovaní pamätnej dosky P. Emanuelovi Cubinkovi na skalkickej fare, prhovoril sa mi onen P. Dionýz Tomášovič, prvý predseda krúžku sv. Bernardina, spolupracovník P. Emanuela Cubínka, posledný žijúci "Prvosienkar" a člen krúžku. Hoci sa pomaly blíži k deväťdesiatke, je stále literárne činný. Máva pravidelné úvodníky hutočenským článkom, napísal ich už 220. Požiadal som ho o pomoc pri identifikácii autorovských zmlenek. Povodil moje domnovenky. Tychto neskorších pátrsov som všetkým nešťastným poznal. Zmlenka - ak patrila dr. Teodorikovi Zubkovi, Maláčanovi a nesko; istému čierni mu; iných patrí dr. Teodorikovi Blahu, spisovateľa a prekladateľa. "Kalistr" bol P. Kalistr Figura, Maláčan. "Anjel" P. Anjel, skalkický, skalkicko-gymnázialne šéfredaktor, náš P. Emanuel Cubinek, ktorý podľa slov P. Dionýza Tomášoviča, bol do časopisu, ilustrácie. Po ilustrovaní titulnej strane nasleduje obsah, čísla a za úvodu. "Prvosienky" boli to veľké i Čítá mali formát asi polovice dnešného formátu A4 a rozsah 16 strán.

Zaujímavý je popis prvej schôdzky krúžku: *"Všeobecný ráz schôdze bola živosť - kritika stihala kritiku"*. /Boli to už najmenej šestáni/. Bráter Dionýz - predseda naznačil smer práce krúžku: *"Rohový kávas sa musí všestranne vzdelávať a naučiť verejne vystupovať, aby mohol zdarné pôsobiť"*. Bráter Teodorik sa svojou prednáškou snažil doplniť i rozšíriť naše poznatky o bratskom národovčakom a podal stručný náčrt chorvátskej literatúry.

Fr. Kalistr predniesol básne Rudolfa Dilonga *"Pod skostárnou"*. Kritik ocenil nielen prednes, ale i voľbu básne. Ako som pátra neskoršie poznal, bol výborným recitátorom a spievakom, a preto i pochvala prednesu básne. Fr. Emanuel obzvlášť poslucháčov o činnosti frankiskánov na poli rekatozitalchom. Nakoniec kvarteto zahrlo skladbu *"Lestovňičky"*. Z tohoto programu vidíme, že obsah schôdzky sa temer ničím nelíšil od tých schôdzok, ktoré sme potom na gymnáziu mali my, bol však medzi nami rozdel 10 rokov.

Pr. Kalistr viedol kleriki na frankiskicko teologickú fakultu do Bratislavy. Tam si zase vzajímli svoje básne. Benina a Jozef Cubinek a svoju prvú prózu P. Dionýz Tomášovič. Takto pokračovali vo svojej literárnej činnosti. Pr. Kalistr sa snažil byť aj v Bratislave ďalších, najmä školských učiteľov. Stal sa z nich prvýkrát, ktorý sa zapojil do literárnej činnosti, na ktorom môžeme sledovať este dnes. Je v ňom mnohé, čo nás môže svojimi stĺpkami časopisu zaujať. Vychádzal z Bratislavy a v Zilime podľa toho, kde sa ich teologická fakulta práve nachádzala. Zmlenok úradným zákazom v Bratislave i v Zilime. Prvosienkárí odbojčák na rôznych cintorinoch doma i v zahraničí /dr. Bonaventúra Buc a dr. Teodorik Zubek v USA/. Posledný žijúci, bývalý predseda P. Dionýz, doživa vo svojom kláštore v Hlohovci, pokračujú už 63. rok vo svojej literárnej činnosti. Preto bolo potrebné obzvlášť najmä skalkických študentov /bývalých i dnešných/, že tu niečo bolo, čo predchádzalo ich dnešným literárnym snahám a dalo národu rad vynikajúcich literátov a vedcov.

Pavol Hallow